

kmečkih. — Bodite pošteno veseli, rojaki, posebno sedaj pred pustom!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so imenovali 24 novih članov gosposke zbornice. Od teh je devet konservativcev, osem liberalcev, štirje pripadajo k srednji stranki in trije k nobeni. — Državni in deželni poslanec liberalcec dr. Sommaruga je umrl. Kot državni poslanec je zastopal tretji dunajski okraj: pri dopolnilni volitvi pa utegnejo v tem okraju zmagati krščanski socialisti.

Česko. V deželnem zboru je dr. Rieger predlagal: 1. Volilna pravica za deželni zbor naj se razširi na vse tiste, kateri je doslej nimajo; 2. vsi važni stanovni naj imajo svoje zastopnike; 3. volilni okraji naj se pravično razdelijo; 4. kmetske občine naj volijo neposredno; 5. vlada naj stori, da se deželnim zborom vrne pravica, voliti državne poslance. Zadnja točka nam nikakor ne ugaja iz znanih vzrokov.

Štajarsko. Sekovsko katol. tiskovno društvo ima še le 28. t. m. v Gradcu svoj občni zbor. — Meseca maja se bode slovesno položil zadnji kamen v novem vseučilišču graškem. Bržčas pridejo na to slavnost presvetli cesar. — Graški »Tagblatt« obrača rad resnico na glavo, kadar kaj poroča o Slovanih. »Mariboržanka« in »Vahtarca« znata isto.

Koroško. Ono nedeljo se je v Pliberku praznovala ustanovna slavnost katol. delavskega društva. — Da Slovenci pri občinskih volitvah niso povsod zmagali, kjer imajo znatno večino, tega je posebno kriv občinski volilni red, ki je ugoden liberalnim bogatašem. — Deželni glavar, dr. Jožef Erwein, imenovan je članom gosposke zbornice, kjer bode »vlekel« z liberalci.

Kranjsko. Preteklo nedeljo je imelo »Slovensko društvo« v Ljubljani shod, kjer se je razpravljalo o volilni preosnovi. — »Narodna stranka« je ustanovila tako imenovani »Narodni sklad«, da se bodo pobirali denarji v politične namene. — Ker je dvorni svetovalec Šuklje državno poslanstvo odložil, bode dopolnilna volitev v dolenjskih mestih in trgih dne 25. februarja.

Primorsko. Tržaški slovenski poslanci so te dni izjavili, da se ne udeležijo zborovanja v deželnem zboru, ker je italijanska večina najpravičnejšim slov. zahtevam nasprotna. Še hujsa pa je italijanska večina v Poreču, kjer so slovenski poslanci zapustili Poreč, ker niso bili življenja varni. Dne 15. je potem deželni zbor jednoglasno vsprejel predlog, naj vlada prekliče naredbo o dvojezičnih napisih, in protest proti napravi dvojezičnih napisov na sodniškem poslopju v Piranu. Ker so se ugovarjanju vladnega zastopnika poslanci in poslušalci zaničljivo smejali, zaključil je nakrat vladni zastopnik deželni zbor. — Pazin hočejo v več občin razdeliti, da bodo vsaj v mestu Lahi gospodje.

Ogersko. Novo ministerstvo je sestavljeno. Včeraj so ministri prisegli in v soboto se predstavijo drž. zboru. Ministerski predsednik je kalvinec baron Dezider Banffy, finančni minister Lukacz, minister notranjih del Perczel, domobranski minister in minister na cesarskem dvoru Feyervary, pravosodni minister Erdelyi, naučni in bogočastni minister Julij Vlasics, trgovinski minister Daniel, poljedelski minister grof Festetics, minister za Hrvatsko Josipovič. Novi ministri so najhujsi liberalci, ki pa bodo kmalu dovladali.

Vnanje države.

Rim. Iz Petrograda se dne 15. t. m. poroča, da je ruski državni svet sklenil ustanoviti posebno poslanstvo pri Vatikanu. To je spet dosegla velika modrost sv. očeta Leona XIII.

Italijansko. Mestni zbor v Brescii je sklenil jedno ulico imenovati »Via Trieste«. Ta sklep pa je razveljavil vladni prefekt. Tega sedaj hudo napadajo razni časniki. Vse kaže, da so Italijani Avstrijem še vedno sovražni. Ko se bode letos obnavljala trodržavna zveza, naj beraška ali prevzeta Italija ostane na cedilu!

Francosko. V poslanski zbornici je Milleraud interpeloval vlado glede pogodbe z južno železnico in zahteval naj se voli komisija, katera bo preiskala, v koliko je bil pri sklepanju tiste pogodbe udeležen minister žid Raynal, da ima država zdaj škode za 1500 milj. frankov. Ker je zbornica odgovor zahtevala, odstopili so vse ministri, da celó predsednik republike, Kazimir Perier.

Nemško. Državni zbor je poostreno postavil zoper socialiste izročil odseku 28 članov. — Glede notranje politike se pripravljajo velike premembe. Cesar Viljem II. hoče, naj se tako vlada, kakor je vladal stari Bismark. Zaradi tega je menda tudi hodil državni kanclar Hohenlohe k Bismarku, in že se govori, da vstopi Bismarkov sin Herbert zopet v državno službo.

Bolgarsko. Cankov je bil dne 9. t. m. pri knezu Ferdinandu in se je dolgo pri njem mudil. Pravi se, da je knez Cankova jako ljubeznivo pozdravil. Ko je Cankov obljubil, da bode vedno podpiral kneza in njegovo rodovino, rekel je knez Ferdinand: »Zdaj sva zaveznika«.

Srbsko. Bivši kralj Milan zahteva, naj se mu zagotovi letna penzija 600 tisoč frankov. To je vsekako preveč! — Govori se, da se to leto zaroči kralj Aleksander z deželno grofico Sibilo hessensko. — Zaradi veleizdajstva toženi Čebinae je obsojen na dve leti v zapor, drugi njegovi tovariši na tri leta; le dva sta oproščena. Gjaković in Mišković pa sta oproščena. Bila sta namreč obdolžena, da sta hotela kralja zastrupiti.

Azija. Japonska vojska je naskočila kitajsko mesto Sumenčang. Kitajci so se dobro branili; ali ko je nastal v mestu ogenj, spustili so se v beg. Ogenj je skoro vse mesto uničil tako, da 10 tisoč ljudi nima stanovanja. Tudi mesto Kajping so zavzeli Japonci. Ondotni prebivalci si želijo priti pod japonsko vlado in so vsled tega japonske vojake prav dobro vsprejeli.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

II. Zgodovina gradu.

Zgodovina starega Vurberga je, kakor sploh zgodovina srednjeveških gradov naše domovine, temna in polna pravljic. Zlasti o vurberškem Krstniku ali Kresniku, ki se je z velikansko kačo bojeval in jo premagal, vé slovensko ljudstvo še dandanes mnogo pripovedovati.

Po ljudski govorici¹⁾ je vurberski grad zelo star, kajti zidali so ga okoli 111. leta pred Kristusovim rojstvom. Najprej so hoteli grad postaviti na Grmadi, visokem bregu proti zahodu, pa kolikor kamenja so po

¹⁾ Dr. J. Pajek, Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev, str. 77—82.

dnevu na Grmado spravili, toliko so ga drugo jutro našli na drugem, nižjem bregu; kajti hudi duh je po noči vse kamenje tje znosil. In tako so morali grad postaviti na tem bregu, kjer se sedaj stoji.

V vurberskem gradu se je rodil Krstnik ali Kresnik. Spoznali so ga po konjskih kopitih in morali so ga desetkrat krstiti. Znal se je v vse stvari spremeniti. Kedar se je tepel z drugimi Krstniki, imel je kamnato obleko, da mu ni mogel nikdo do živega. Krstnik je bil malokdaj doma, kajti zahajal je v druge dežele na boj. Največkrat so ga kmetje videli, da je v podobi svinje s konjskimi kopiti po polju letel.

Ako je vurberski Krstnik zmagal, bilo je v naši deželi vsega dovolj; — polja so lepo obročala, v goricah je bila obilna trgatve in ljudje so bili zdravi in v vsem srečni. Če je pa bil zmagani, nastala je nevolja za nevoljo; polja in vinogradi so bili nerodovitni in med tem, ko so drugod kruh svinjam metali, vladala je v naši deželi grozna lakota in ljudje so bolehal in umirali za kužnimi boleznimi. Ko je nekaj slaba letina bila, se je govorilo: Naš Krstnik in tuji sta se poskusila za žito. Vzela sta snop žita in se začela zanj trgovati. Našemu je ostalo samo vezilo v rokah, vse drugo pa je tuji odnesel. Ko je prišla žetev, so delali pri nas debela vezila, ker le v vezilih je bilo kaj žita, v snopu pa celo malo, ker je naš Krstnik snop zgubil in le vezilo dobil. Ako se kedaj na jasnem nebu bliska, pravijo, da se Krstniki med seboj sekajo.

Krstnik ali Kresnik se je enkrat zaljubil v lepo hčer kačje kraljice. Ker ni drugače mogel priti v kraljičino palačo, spremenil se je v palčnika. Ko je na dvorišče prišel, so se mu vsi smejali in ga za norca imeli. Po noči pa se je spremenil v lepega junaka in je kraljičino s seboj vzel. Se maščevati nad njim, poslal je kačji kralj zmaja, — sasa ali sesa v Vurberg. Zmaj je lezel prek Drave, pravi ljudstvo, in je bil tako grozovito velik, da je tok Drave zadrževal. Drava je prestopila svoj breg in je poplavlila vse Ptujsko polje. Kača se je vlekla skoz gorice, kjer se še sedaj vijugast jarek vidi, proti silnemu gradu ter je oklenila s svojim truplom gradu močno zidovje, rep v gobec potegnivša. V gradu je živela zaprta lepa kraljičina z imenom Vesina. Šest mesecev je zmaj na Vesino pred gradom prežal. Na Jurijevo je pa prišel lepi grof Krsnik s svetlim mečem in se je postavil nad kačo. Kača pa je imela peroti in je v zrak zletela. Pa tudi Krsnik je vedel leteti; — zrastle so mu krila in v zraku se ses in Krsnik hudo vojskujeta. Krsnik premaga kačo, vrže jo v globoki grajski studenec, in jo tam priklene s silnim lancem na pečino, kjer še dandanašnji leži. Ko je Krsnik sesa premagal, padala je sama zlata pšenička na zemljo. Krsnik si je Vesino vzel za ženo in je z njo srečno živel.

Vurberskega Krstnika je pa zelo mikalo, dobiti tudi še krono kačje kraljice. Ta krona je bila jako čudovita. Kdor bi jo dobil, imel bi zmira dosti denarja. Vendar je bilo prav težko dobiti krono, ker jo je kačja kraljica jako skrbljivo čuvala. Tat bi pa bil tudi ukraden krono težko unesel, ker bi ga truma kač, od kraljice poslanih, kmalu došla. Vsekako pa sklence vurberski Krstnik iti po krono. Oskrbi si torej od svojega do kačjega grada mladih, čvrtih konj, sam pa se poda v kačji grad. Ko tje pride, najde kraljico velikokrat okoli mize zasukan. Krstnik se je zgrozil, ko je strašno kačo ugledal. Ščasom se je ohrabil in začel s kačo kvartati; — igrala sta pa za krono kačje kraljice. Krstnik je imel psa, ki mu je karte vzdigoval, če mu je katera na tla padla; kača pa si je morala sama karte vzdigovati. Pri taki priložnosti vtakne Krstnik na mizo ležečo krono v žep, — česar kraljica niti zapazila ni.

Krstnik je premišljeval, kako bi ušel. Skonča igro, kraljici se priporoči in hiti, kar more, od ene konjske postaje do druge. Ko kraljica tatvino zapazi, zažene strašen krik po deželi in brzo privrši od vseh strani grozna množica velikanskih kač. Vsa truma hiti za Krstnikom, ki pa jim je le ušel v grad. Vse kače so opešale, le ena sama je do Vurberga prilezla. Ko vrata zaprta najde, tresne z repom po njih, da se je celi grad stresel. Potem se je vlegla in je ležala vedno pred gradom. Vsak dan morali so jej dati vedrico mleka. Ko je pa grof, vurberski Krstnik, umrl, čul se je pri gradu strašen vrisk, in kača je hitela proti Dravi. Kjer je ležala, bilo je videti, kakor bi s plugom brazdo rezal.

(Dalje prih.)

List za našo mladino.

Dovolite, gosp. urednik, da cenjenim Vašim čitateljem priporočim ob novem letu list, ki je meni močno pri srcu. »Vrtec«, časopis s podobami za slovensko mladino, izpolnjuje že 25. leto izborna vzvišeni svoj namen, podučujoč, vedreč in blažeč našo ljubo slovensko mladino. Žal, da je pri nas še primeroma premalo razširjen. Čudom sem se moral čuditi, da se še učitelji in katehetje nahajajo, ki tega mladinskega lista nimajo. In vendar bi se zlasti ti iz njega mnogo učili za svoj poklic, učili posebno: z otroki po otroško govoriti — kar tako malokdo zna — v onem priprostem, srčnem, ljubkem jeziku, kakoršnega mlada glavica umé in ti prodira v drobno srce. Pri otrocih se treba — v tem obziru — pootročiti. Tega se ne naučiš iz suhoparnih knjig, več iz izkušnje, opazovanja, občejanja z otroki. In v to svrhu ti bode izvrstno služil izborni uredovani »časopis s podobami za slovensko mladino«.

Prejšnji slovenski mladini in domovini nam prerano umrl urednik, J. Tomšič, je bil povsod znan kot eden najboljših, najspretnjših pisateljev za mladino. Č. g. Ant. Kržič mu je gotovo najpoklicanejši, najvrednejši naslednik. Ime vzornega mladinskega ljubca ne poznamo in ne čislamo le mi, poznajo ga po izvrstnih njegovih mladinskih spisih, »Angeljčku«, prilogah h »krščanskemu detoljubu« i. dr. otroci v bornih gorskih kočah. »Vrtec« bode tudi v novem letu izhajal prvi dan vsakega meseca na celi poli sedanje oblike; a do našal bode še vsak mesec po jedno polo »Angeljčka« kot stalno prilogo. Cena listu s prilogo vred ostane dosedanja: 2 gld. 60 kr. za celo leto.

Čitatelj dragi, vzlasti ti, kojemu je božja previdnost ljubljence svoje, nedolžne otroke izročila v odgojo, utrpi teh 2 gld. 60 kr. in pošlji jih g. uredniku z naslovom: Ant. Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani, Sv. Petra cesta, št. 76. In ko bodeš 1. številko prebral, potem mi povej, ali nisi zadovoljen z njo. Veruj mi, da ti ne bode žal.

O. K.

Smešnica. A: »Iz srca vas omilujem, da ste tako dobrega in vrlega moža izgubili«. — Udova: »Oh, sila sem nesrečna. Zнала sem, koga sem imela; ali Bog zna, kakšnega bodem zdaj dobila!«

Razne stvari.

(Zahvala.) Novega leta dan se je med drugimi društvi poklonilo mil. knezoškofu tudi »Cecilijino društvo«. Mil. knez so v laskavih besedah pohvalili njegovo uspešno delovanje, izrazili svojo višjepastirsko zahvalo celemu pevskemu zboru, zlasti g. kapelniku ter mu izročili za društvo 25 gld., za kar s tem društven odbor izraža najprisrčnejšo zahvalo.